

Alin Ozinian: Ermeni toplumu Patrik seçimlerinde ne yapacak?

Posted on 28/11/2019

Geçen haftalarda Türkiyeli Ermenilerin Patrik seçim süreçlerini ve içinde buldukları çıkmazları yazmıştım. Patrik Mutafyan 2008 yılında bitkisel hayata girdikten sonra, yeni seçim yapılamamış, 2010 yılında “Patrik Genel Vekili” olarak Başepiskopos Aram Ateşyan tabir yerinde ise devlet tarafından “atanmıştı”.

Tüm yeni seçim istekleri bir şekilde reddedilmiş ama Mutafyan’ın ölümünün ardından vekillik otomatik olarak düştüğünden seçimlerin önü kesin olarak açılmıştı. Seçimin yapılabilecek olması Ermeni toplumunu sevindirirken akabinde yaşananlar yeni krizler yaratmaya devam ediyor.

Seçim süreci, Türkiye İçişleri Bakanlığı’nın Patrik seçimine dair hazırladığı talimatname sebebi ile büyük bir hak ihlaline dönüşmüş durumda. 85. Patrik seçimine dair yeni talimatnamede, Patrik adayı olabilme şartlarını belirleyen 25. maddenin c bendinin öngördüğü “İstanbul Ermeni Patrikhanesine mahsus episkoposlar sınıfına dahil olmak” şartı, 13 adayı otomatikman üçe düşürmüştür.

Bu 3 adaydan sadece biri talimatnamenin bir hak ihlali olduğunu açıklayıp seçimlere katılmayacağını belirtti. Diğer iki aday yani Srpazan Maşalyan ve Srpazan Ateşyan da talimatnamenin defolu olduğunu kabul etseler de, hiçbir şey olmamış gibi “seçim kampanyalarına” hızla başladılar. Bu iki adayın “Patriklik” makamına gelmeden bile devletin taleplerini sorun çıkarmadan yerine getirmeleri düşünülürse, hangisi seçilir ise seçilsin devlete mutlak bir itaat içinde hareket edecekleri aşikar.

Ermeni toplumun farklı kesimleri talimatnameye tepki gösterip itiraz edilmesini söyleseler de, İstanbul Ermeni toplumunun liderleri, vakıf yöneticileri ve din adamları arasından seçilen üyelerden oluşan seçim heyeti (Müteşebbis heyet) ilk günden bu yana hiç oralı olmadı. “Bu seçimi yapamazsak bir daha bize seçim meçim yaptırmazlar” gibi temelsiz bir söylemle, heyetin devlete itiraz edilmesini isteyen diğer üyeleri üzerinde baskı kurdular. Müteşebbis heyet gittikçe kan kaybetti, birbirini takip eden sekiz istifa yaşandı.

Müteşebbis heyet talimatnameye itiraz etmeyince, Ermeniler farklı yollar denemeye başladı.

Bir grup Ermeni yurttaş talimatnamenin ilgili maddelerine karşı iptal ve yürütmeyi durdurma talebiyle dava açtı. “Değabah Srpazan Maşalyan, Ruhani Kurul Başkanı Srpazan Ateşyan ve Müteşebbis Heyet üyelerine yaptığımız onca çağrı bugüne kadar sonuç vermedi ve hepsi geleceğimizi tehlikelere atmak pahasına, bugünümüzü kurtardıklarını düşünmeye devam etti. Üstelik her biri talimatnamenin problemlili olduğunu kabul etmesine rağmen dünyevi zaafalarına yenik düştü. Gelecek nesillerin yüzüne bakabilmek ve onlara daha umutlu bir gelecek bırakabilmek için seçimin durdurulması ve talimatname için hukuki süreci başlattık” açıklaması yapıldı.

Ardından Beyoğlu Üç Horan Kilisesi Vakfı Yönetim Kurulu Üyesi Avukat Simon Çekem yeni bir dava açtı. Dava dilekçesinde İçişleri Bakanlığı’nın Patrik Seçimi Talimatnamesinde patrik adayları için yer alan “İstanbul Patrikhanesi’ne mahsus episkoposlar” şartının, daha önceki talimatnamelerde olmadığını kaydeden Çekem, bunun seçme ve seçilme haklarına aykırı olduğu belirtti. Müteşebbis Heyet’in bu talimatnameye itiraz etmeyerek görevini ifa etmediğini savunan Çekem, Müteşebbis Heyet’in feshedilerek yeni bir Müteşebbis Heyet oluşturulmasını ve seçimin tedbiren durdurulmasını talep etti.

Bu süreçte talimatnamedeki değişiklik için İçişleri Bakanı Süleyman Soylu’nun Ermeni cemaatinin “önde gelenlerine” ricada bulunduğu “öyle bir madde bulun ki sadece istediğimiz adaylar ile seçime gidelim” dediği öne sürüldü. Bu iddianın doğru ya da yanlış

olmasının bir önemi yok, önemli olan oldukça sorunlu bu talimatnameyi kabullenmek ve seçime gitmek.

Aralık başında yapılacak seçimler yaklaşırken Ermeni toplumun bir kesim bu duruma ciddi bir tepki duyuyor ve bu haklı tepkisini nasıl dışa vuracağı üzerinde kafa yoruyor.

Mecbur bırakıldığı iki aday arasından iyiyi seçmek değil bu belirttiğim kesimin derdi, onlar adaletin tecelli etmesini istiyorlar. Toplum Girişimi adı verilen oluşum farkındalık yaratmak için bir sürü yöntem denedi; müteşebbis heyete sorumluluk almaları, bu seçimin adil şekilde yürütülmesi için onlarca çağrıda bulundu.

Ne yazık ki yapılacak bir şey artık kalmadı, tek alternatif seçimi boykot etmek. Ermenilerin bir kısmı sandığa gitmemenin seçimin meşruluğunu sorgulatacağını düşünüyorlar. Kısaca seçimi gerçek bir seçim yerine koymayıp katılmamak niyetindeler. Bu çok anlaşılır ve meşru bir adım.

Akademisyen Ohannes Kılıçdağı ise sandığa gitmemek dışında farklı bir “protesto ve seçimi ret” yöntemi olabilir mi sorusu üzerinde durdu geçtiğimiz günlerde. Kılıçdağı, sandığa gitmenin mutlaka seçimi meşrulaştırmak anlamına geldiğini düşünmüyor.

“Sandığa gidip ne yaptığınız da önemli. Bu seçimi tanımadığınızı, sandıkta yapacağınız hareketle de pekâlâ gösterebilirsiniz. Hatta, sandıkta yokluğunuzu değil varlığınızı göstermekle, sesiniz daha gür çıkar. Bunun için de akla gelen ilk şey boş oy atmak ama ondan da güzeli, boş kâğıda “VOÇ/HAYIR” yazıp, zarfa koyup sandığa atmak” diyen Kılıçdağı normal bir seçimde geçersiz oyların genellikle yanlışlıkla verilmiş oylar olduğunu hatırlatıp, bilinçle verilecek geçersiz oyların yüksek çıkmasını, seçimi protesto edenlerin oranını bize göstermesi açısından daha önemli buluyor.

Seçimi sandığa gidip, pusulaya “Hayır” yazarak protesto etmek gerçekten güzel fikir yalnız

Ermeni cemaatinin muhalif kanadının bile daha kolay ve daha güvenli bir yol olan evde oturarak protesto etmeye yöneleceği kanısındayım.

Bu hengamenin içinde bir kaç gün önce TBMM'deki Plan ve Bütçe Komisyonu görüşmeleri devam ederken Vakıflar Genel Müdürlüğü'nün bağlı olduğu Kültür ve Turizm Bakanı Mehmet Nuri Ersoy, azınlık vakıflarının seçim yapmasını düzenleyen yönetmeliğin patrik seçimlerinin hemen ardından yayınlanacağını söyledi. Ersoy "Patrik seçimlerinin ardından öncelikli işimiz bu olacak. Vakıf seçimleriyle ilgili sorunu çözüyoruz. İçişleri Bakanımızla birebir takip ediyoruz. Bundan sonra bir sıkıntı yaşanmayacak" dedi.

Vakıflar Genel Müdürlüğü, ihtiyaçları karşılamadığı gerekçesiyle 2013 yılı Şubat ayında o zamanki yönetmeliği yürürlükten kaldırdığı ve akabinde azınlık vakıfları yeni yönetmelik yayınlanmadığı için 6 yıldır yönetim kurulu seçimlerini yapılamıyor. Kısaca burada felç olmuş Ermeni Vakıf seçimleri için de bir yeşil ışık var: "Uslu uslu Patriğinizi seçin ki, Vakıf seçimlerine de izin verelim" deniyor.

Bu kirli pazarlıklar, Ermeni cemaatinin bazı üyelerinin "devlet babaları" karşısındaki "el pençe divan duruşları" düşünüldüğünde, aslında cevapları seçimlerin omurgasını oluşturacak bazı sorular kimsenin aklına gelmiyor.

Ermeni cemaati üyelerinin cenaze, düğün, vaftiz gibi törenler konusundaki maddi ve manevi sorunları nasıl çözülecek? Ermeni kültürü ve dinin yaşatılması için ne gibi çalışmalar yapılacak? Patrikhane 10 yıl boyunca Patrikhaneden uzaklaşan cemaatin gençleri için ne gibi açılımlarda bulunacak? Türkiye genelinde tahrip edilen, yıkılan, hazine aranan Ermeni kiliselerinin durumu ne olacak? Yeni Patrik bu konuda nasıl bir inisiyatif alacak? Yeni din adamları yetiştirme konusunda ne gibi bir yol izlenecek? Ermenistan ve Diaspora Kiliseleri ile Türkiye kiliseleri arasındaki bağın kuvvetlendirilmesi için adım atılacak mı? Müslümanlaşan ama artık özüne dönmek isteyen Ermeniler konusunda Patrikhane nasıl pozisyon alacak?

Bu sorular ne yazık ki ne adayların ne iki adaydan birini seçmeye hazırlanan Ermeni toplumunun büyük çoğunluğunun, ne de devletin hiç mi hiç umurunda değil. Azla yetinen, hak-hukuk ihlali ile mücadele gibi bir gündemleri olamayan ve seçimi aşkla bekleyen Türkiye Ermenilerin temelde iki meramı var; başlarına yeni bir bela gelmemesi ve maddi manevi ellerinde kalanları da kaybetmemek. Ermenilerin büyük kısmını esir alan bu “kanaatkarlık”, bu çıkarıcılık, bu korku, bu eziklik haklı nedenleri olsa da gerçekte çok onur kırıcı.

Kaynak: ahvalnews.com